Гайдучок Тетяна Станіславівна,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту;
Дмитренко Ольга Миколаївна,
к.е.н., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Житомирський національний агроекологічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ

Розвиток цифрових технологій потребує вдосконалення методичних підходів щодо контрольних перевірок фіскальних органів шляхом впровадження е-аудиту. Електронний аудит визначається як верифікація та перевірка бухгалтерських операцій, що здійснюються в електронному середовищі за допомогою комп'ютеризованих інструментів, використовуючи аналітичні, оціночні та тестові методи аудиту [1]. Він насамперед спрямований на перевірку правильності і повноти відображення у відповідних програмах (в електронному середовищі) господарських операцій бухгалтерського і податкового обліку, регістрів синтетичного та аналітичного обліку, перевірку бухгалтерських операцій (та їх джерел походження), виявлення можливих причин розбіжностей аналітичних і облікових даних. Своєчасний електронний аудит електронних документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків і зборів, дотриманням законодавства з питань державної митної справи, валютного та іншого законодавства, сприяє скороченню витрат часу на пошук і виправлення помилок, а також за його допомогою можна перевірити чи правильно ведеться облік, і в разі виявлення неточностей своєчасно їх усунути [2].

Електронний аудит – це загальний термін, який охоплює ряд понять, а саме: «аудит електронних даних»; «методи комп'ютерного аудиту» або «інструменти та методи комп'ютерного аудиту»; «неперервний аудит» та «видобуток даних». По суті, це використання комп'ютерів та комп'ютерного програмного забезпечення для отримання корисної інформації з комп'ютерних систем організації [3, с. 5]. Основною відмінністю е-аудиту від традиційного, який реалізується у вітчизняному просторі, є використання цифрових методів аналізу електронної інформації, що міститься в бухгалтерських та первинних документах.

Е-аудит може здійснюватися, власне, як повноцінна самостійна перевірка або як частина процесу традиційного аудиту. Використання е-аудиту має величезний потенціал, адже значно підвищує рівень контролю та дозволяє завчасно виявити потенційне шахрайство чи несанкціоновані дії.

Основною відмінністю та реальною перевагою е-аудиту перед традиційними методами аудиту є можливість дослідження 100 % вибірки

об’єктів перевірки (документів, операцій, суб’єктів господарювання). Вагомими можливостями е-аудиту також є такі: підтвердження коректності облікових даних для складання звітності; визначення того, чи відповідає автоматизована система контролю потребам менеджменту або вимогам законодавства; підтвердження правильності розрахунків (ПДВ, вирахувань із зарплати тощо); здійснення широкомасштабного аналізу даних; визначення коректності зв’язків між елементами даних; встановлення проблем при перенесенні даних між такими незалежними системами, як повторне виконання функцій обробки даних або звітування та зіставлення зі звітністю, яка використовується; ідентифікація неочікуваних чи нестандартних транзакцій.

Особливо актуальним сьогодні є впровадження та використання е-аудиту в податковому контролі платників податків. Тенденцією узагальненого зарубіжного досвіду застосування е-аудиту є використання відповідного інформаційно-технологічного середовища взаємодії фіскальних органів із платниками податків через використання електронної форми податкової звітності (стандартного аудиторського файлу SAF-T), документообігу та відповідних комп’ютеризованих програм аналізу даних і файлів бухгалтерського обліку, інформаційних систем, безпосередньо запроваджених для передавання, обробки та збереження інформації, необхідної для податкового контролю, таких як ACL, IDEA, ACCESS або SESAM [4, с. 108].

Крім того, електронний аудит сьогодні має широкі перспективи використання, а саме:

– зовнішніми аудиторами, які здійснюють обов’язковий аудит фінансової звітності;

– внутрішніми аудиторами в межах звичайного процесу внутрішнього аудиту;

– бухгалтерами підприємств та організацій щодо перевірки правильності ведення окремих облікових процесів, розрахунку податкових платежів тощо;

– вищою ланкою менеджменту підприємств у таких сферах діяльності, як фінанси та збут.

Ефективне впровадження електронного аудиту потребує проведення відповідних заходів як на рівні держави, так і підприємств та організацій, зокрема: 1) внесення відповідних змін до нормативно-правових актів України з метою формування економічного механізму регулювання е-аудиту; 2) розроблення відповідного програмного забезпечення або адаптація існуючого, що використовується провідними країнами світу; 3) розроблення відповідних стандартів електронних аудиторських файлів; 4) організація навчання (стартапів, тренінгів, курсів, практики) аудиторів та суб’єктів господарювання.

Список використаної літератури

1. Подік І. І., Живко М. О., Вольних А. І. Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу: світовий досвід та українські перспективи. *Соціально-правові студії.* 2018. Вип. 1. С. 158–166. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/sps/SPS_2018_1/24.pdf

2. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Щодо впровадження електронного аудиту: світові та вітчизняні тенденції. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення*: зб. матеріалів доповідей сучасн. Міжнар. наук. інтернет-конф., м. Тернопіль, 2 бер. 2017 р. URL: http://www.konferenciaonline. org.ua/arhiv-konferenciy/arhiv-konferenciy02-03-2017

3. A guide to e-auditing / by Nigel Lewis. 2009. URL: https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/about-icaew/what-we-do/127-a-guide-to-e-auditing.ashx

4. Білецька Г.М., Ковтунович Н. Л. Щодо особливостей світових тенденцій запровадження та здійснення е-аудиту. *Порівняльно-аналітичне право.* 2017. № 3. С. 107–110.